

ПРИКАЗ ЗАКОНА О КОРИШЋЕЊУ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

У априлу 2021. године, Народна скупштина је усвојила Закон о коришћењу обновљивих извора енергије (у даљем тексту: Закон о ОИЕ) који по први пут целовито регулише ову материју. Закон о ОИЕ поставља темеље за значајне реформе у српском сектору обновљивих извора енергије (у даљем тексту: ОИЕ) и уводи низ напредних решења на српско и регионално тржиште електричне енергије. Закон о ОИЕ даље усклађује српско законодавство са законодавством Европске Уније, чинећи тако значајан корак ка испуњавању обавеза Србије које је преузела Уговором о Енергетској заједници.

Најважније новине уведене Законом о ОИЕ су: (а) аукције за расподелу тржишних премија и фид-ин тарифа, (б) шема подршке везана за трошкове балансирања, (в) правна регулатива статуса купац-произвођач и оснивање заједница ОИЕ, (г) увођење стратешког партнера за пројекте од јавног интереса, и (д) увођење подстицајних мера за производњу биогорива, биотечности и горива из биомасе.

ПРЕЛАЗАК НА ТРЖИШНЕ ПРЕМИЈЕ

Дуго очекивани прелазак са фид-ин тарифа на подстицаје засноване на тржишним премијама предвиђен је за велике пројекте. Тржишне премије могу бити фиксне, променљиве и имати компоненту уговора о разлици (CfD).

У принципу, електране које користе све врсте ОИЕ имају право на нове подстицаје, осим хидроелектрана чија инсталисана снага прелази 30 MW.

Овлашћена уговорна страна за плаћање тржишних премија биће гарантовани снабдевач (тренутно ЈП Електропривреда Србије, српска национална електроенергетска компанија), уз могућност да Влада именује други привредни субјект који ће имати ову улогу.

Влада прописује квоте за пројекте којима се могу доделити тржишне премије узимајући у обзир важећа национална планска документима у области енергетике, преузете међународне обавезе, и расположиве податке о постојећим капацитетима, предвиђену потрошњу електричне енергије и друге релевантне податке за одређивање квота.

Премије на тржишту ће се добити путем конкурентских аукција у оквиру утврђених квота.

АУКЦИЈЕ

Аукције ће спроводити Министарство надлежно за рударство и енергетику и оне могу бити универзалне (за две или више врста електрана) или посебне (нпр. посебне/одвојене аукције за ветроелектране, соларне електране, електране на биомасу, хидроелектране итд.) Аукције према посебним врстама електрана могу се спровести проценом следећих услова: а) дугорочног потенцијала одређене нове и иновативне технологије, б) остваривања потребе за диверсификацијом ОИЕ, в) ограничења мреже и стабилности система, и г) трошкова интегрисања у систем.

Аукције се могу спровести за посебна географска подручја на територији Републике Србије.

МАЛА ПОСТРОЈЕЊА

Постројења са инсталисаним капацитетом испод 3 MW за електране на ветар или испод 0.5 MW за друге врсте ОИЕ још увек могу да остваре право на фид-ин тарифе.

Та мања постројења се бирају на основу посебних квота и аукцијских процеса који се спроводе у складу са горе наведеним аукцијским механизмом.

ПОДРШКА ВЕЗАНА ЗА ТРОШКОВЕ БАЛАНСИРАЊА

Гарантовани снабдевач преузима балансну одговорност за произвођаче из ОИЕ за дозвољени проценат балансног одступања, који ће бити регулисан подзаконским актом. У случају да остварена производња произвођача електричне енергије из ОИЕ одступа више

од дозвољеног процента балансног одступања у обрачунском периоду, произвођачи сnose трошкове балансирања плаћањем фиксне накнаде за сваки kWh одступања њихове остварене производње од плана који пријаве гарантованом снабдевачу.

Поменута подршка балансирања за произвођаче ОИЕ ће постојати до успостављања ликвидног организованог унутардневног тржишта електричне енергије, како одређује Агенција за енергетику Републике Србије.

УВОЂЕЊЕ КУПЦА-ПРОИЗВОЂАЧА И ЗАЈЕДНИЦА ОИЕ КАО НОВИХ УЧЕСНИКА НА ТРЖИШТУ

Како би ускладио национални прописи Републике Србије са правним тековинама Европске уније, Закон о ОИЕ по први пут уводи статус купца-произвођача. Купац-произвођач се у Закону о ОИЕ дефинише као крајњи купац који је на унутрашње инсталације прикључио сопствени објекат за производњу електричне енергије из ОИЕ, при чему се произведена електрична енергија користи за снабдевање сопствене потрошње, а вишак произведене електричне енергије испоручује у преносни систем, дистрибутивни систем, односно затворени дистрибутивни систем. У предстојећем периоду предвиђа се усвајање подзаконског акта који ће прописати правила о прикључењу купца-произвођача на мрежу. За сада, Закон о ОИЕ прописује да оператор преносног, дистрибутивног, односно затвореног дистрибутивног система приоритетно преузима електричну енергију од купца-произвођача, осим у случају када је угрожена сигурност рада система.

Иако последњих година постоји намера за оснивањем заједница ОИЕ, Закон о ОИЕ први пут регулише начин оснивања таквих заједница на регулаторном нивоу. У складу са Законом о ОИЕ, заједница ОИЕ је правно лице основано на принципу отвореног и добровољног учешћа својих чланова у складу са овим законом и над којим контролу врше чланови чије је пребивалиште или седиште у близини места постројења на ОИЕ чији је власник то правно лице или које то правно лице развија. Циљ оснивања заједнице ОИЕ је коришћење ОИЕ за задовољење енергетских потреба чланова заједнице на одржив начин који обухвата еколошке, економске или социјалне користи за чланове, као и за локалну заједницу и друштво.

СТРАТЕШКО ПАРТНЕРСТВО

У складу са основним начелом Закона о ОИЕ, по коме је коришћење енергије из обновљивих извора у јавном интересу Републике Србије и од посебног значаја за Републику Србију, Закон о ОИЕ уводи концепт стратешког партнерства. Наиме, Закон о ОИЕ пружа

могућност спровођења јавног позива за изградњу електрана које производе енергију из ОИЕ кроз избор стратешког партнера. Јавни позив се спроводи одлуком Владе у следећим случајевима: а) уколико се применом система подстицаја производње електричне енергије нису у довољној мери обезбедили нови производни капацитети за производњу електричне енергије из ОИЕ како би се оствариле планиране динамике раста производње електричне енергије из ОИЕ за достизање националних циљева дефинисаних Интегрисаним националним енергетским и климатским планом, и б) када су нови производни капацитети за производњу електричне енергије из ОИЕ потребни за остваривање циљева енергетске транзиције или испуњавање међународних обавеза. Требало би поменути да пројекти реализовани кроз стратешко партнерство могу бити суфинансирани или финансирани од стране државе, са различитим условима за сваки од ова два вида финансирања.

Сходно напред наведеном, Влада може да утврди да изградња електране која користи ОИЕ представља пројекат од значаја за Републику Србију у смислу закона којим се уређује изградња објеката, осим за електране у заштићеним подручјима.

БИОГОРИВА, БИОТЕЧНОСТИ И ГОРИВА ИЗ БИОМАСЕ

Пратећи циљеве Закона о ОИЕ о смањењу употребе фосилних горива као и зависности од увоза горива, Закон о ОИЕ дефинише статус биогорива, биотечности и горива из биомасе.

У случају да биогорива, биотечности и горива из биомасе која нису произведена из отпада испуњавају критеријуме одрживости и остварују уштеде емисија гасова са ефектом стаклене баште, енергија произведена из поменутих горива може бити: а) узета у обзир за потребе прорачуна оствареног удела енергије из ОИЕ у бруто финалној потрошњи енергије и финалној потрошњи енергије у свим облицима саобраћаја (укључујући и испуњености обавеза снабдевача горивом да оствари удео ОИЕ), и б) предмет финансијских подстицаја, у складу са Законом о ОИЕ.

Закон о ОИЕ прописује две врсте подстицаја: (а) подстицаје за употребу иновативних технологија и нових ОИЕ, као што је обновљиви водоник, и (б) подстицаје за производњу биогорива.

Што се тиче употребе ОИЕ у саобраћају, Закон о ОИЕ по први пут утврђује употребу електричне енергије из ОИЕ у сектору саобраћаја.

ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

Требало би нагласити да ће подзаконски акти, чије се усвајање очекује наредних месеци, детаљније регулисати дизајн аукција и квоте за ОИЕ, као и остале новитете предвиђене Законом о ОИЕ.

Аутори: **Милош Лаковић и Вук Станковић**

Рецезент: **др Бранислава Лепотић Ковачевић**

Преводилац: **Наташа Рајаковић**